

Kevéssel kisebb...

Mi csak vándorok vagyunk itt a földön, vándorként éljük életünk... – így kezdődik fiatalkorom egyik legkedvesebb közösségi éneke. Igen, egész életünk egy nagy utazás, amely hitünk szerint nem céltalan kóborlás, hanem határozott cél felé tartó zarándokút. Legnagyobb keresztény ünnepeink, Karácsony és Húsvét előtt, Egyházunk böjti, bűnbánati időszakot rendel. Az aszkézis, amely Advent és a Nagyböjt lelkületének alapvonása, nem öncélú, hanem arra való, hogy a lényegesre koncentráljunk, hogy felülvizsgáljuk eddig megtett utunkat és felkészüljünk az előttünk álló szakaszra. Amikor ugyanis útrakelünk, fontos, hogy előbb tisztázzuk koordinátáinkat. Ha szellemi útkeresésbe fogunk, akkor is meghatározó és meghatározandó a kiindulópont: ki is vagyok én?

Immár több évezredes az a vita, amely az abdéri Prótágórasztól, Nietzschén át, a modern liberalizmusig húzódó „*minden dolog mértéke az ember*” gondolata és a Biblia emberképe közötti feszül. Korunk posztmodern filozófiája, az abszolút igazság létezésének még az elméleti lehetőségét is tagadja. Ehelyett különböző, egymással is ellentétben álló világmagyarázatok, narratívák, egyenjogúságát vallja. Ennek árnyékában azonban az emberi ego napjainkban nemcsak túl nagyra nő, hogy végül mintegy Superman-ként tetszelegjen, de szellemi légüres térbe kerülve el is téved. „*Ez – íme ez az én utam, - merre van a tied?*” – így felelek azoknak, a kik tőlem az utat tudakolják. „*Az*” út tudniillik nincs!“ – mondja a posztmodern filozófia egyik előfutáraként is tisztelt Friedrich Nietzsche Im-ígyen szövege Zarathustra (1892) című könyvében. Nehéz itt nem asszociálni a zsoltáros szavára: „*Értés, tudás nélkül, sötétben kóborolnak, a föld alapjai alattuk imbolyognak*” (Zsolt 82,5)

A vándor azonban, akár a tengeren, akár a sivatagban halad, meg kell, hogy határozza helyét, hogy tovább folytathassa útját. Navigátorként a Szentírást használva fontos támpontra lel:

*„mi az ember, hogy figyelemre méltatod, és mi az emberfia, hogy meglátogatod?
Kevéssel tetted őt kisebbé az angyaloknál, dicsőséggel és tisztelettel koronáztad,
és kezded művei fölé állítottad.”* (Zsoltárok 8,5-7 – a Neovulgata szerint)

Így adta vissza latinul a szöveget Szent Jeromos, így a még korábbi görög fordítók. De még izgalmasabbá válik a zsoltár által adott meghatározás, ha belegondolunk, hogy az eredeti héber szöveg 6. verse ennél is többet mond:

„Majdnem isteni lényé tetted, dicsőséggel és fönséggel koronáztad.”
(Szent István Társulat fordítása)

„csak kevéssel tetted kisebbé az Istennél, megkoronáztad méltósággal és fenséggel”
(Horváth Konstantin O.Cist. fordítása)

A régi görög és latin fordítók talán hallatlanul erős kifejezésnek érezték, netán szinte felségsértésszámba menő gondolatnak, hogy az ember csak kevéssel kisebb mint Isten...

De hol van már a hajdani fordítók alázata! Alázat? Tűrhetetlenül fáj, csíp és éget ez a szó a XXI. században! Pedig valójában csupán a helyes önismeretet jelenti: nem tartom magam se többnek, se kevesebbnek: „majdnem“ vagyok, de „kevéssel kisebb“. Emberi méltóságom gyökere, Istennek a Teremtéskor elhangzó szaváig nyúlik vissza: „*Teremtsünk embert képmásunkra, magunkhoz hasonlóvá.*“ (Ter 1:26). Másrésztől korlátaim is vannak: nem vagyok „minden dolog mértéke“, sem pedig „emberfeletti ember“.

A mérték, a mértékadó, vagy inkább csupa nagybetűvel, a Mértékadó a 8. zsoltár hitvallása szerint maga Isten. Hozzá képest vagyok „majdnem“ ugyanakkor „kevéssel kisebb“. Hozzá képest vagyok, mert nélküle nem is lennék. Egyéni életemben is Ő a Kezdet és a Vég. Tehetek-e mást mint, hogy Hozzá, mint Abszolút viszonyítási ponthoz képest próbálok navigálni? Akkor hát – szentmise szavaival élve – *Emeljük fel szívünket!* - hiszen „jól csak a szívével lát az ember“ és „ami igazán lényeges, az a szemnek láthatatlan“ (Exupéry). A felemelt szív dialógusa Teremtőjével, Megváltójával, Megszentelőjével, a nagy lehetőség arra, hogy ne tévedjünk el. A közelgő Advent pedig jó alkat kínál, hogy Damaszkuszi Szent János (+750) szavaival kérjük: „*hogy a szívem ne húzzon se jobbra, se balra, hanem jó Lelked irányítson a helyes útra és tetteim akaratodat kövessék az utolsó percig.*“

Az antik római Pompeius és Seneca után mondhatjuk: Hajózni pedig muszáj – de kedvező szele csak annak lehet, aki tudja hová tart... Akkor hát, vitorlát fel!

Sörédi Pál
2017